

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

4. De Sponsa Duorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

TITULUS IV.

De Sponſa duorum.

SUMMARIUM.

1. Polygamia damnata in fide Orthodoxa.
2. Cur & quomodo in veteri teſtamento plures uxores conſeſſe?
3. Secundæ nuptiæ non admittuntur, niſi ſolutis primis per mortem aut diſpenſationem.
4. Quid ſi quis vivente primâ uxore ſuperinduxerit alteram?
5. Quæ probationes requirantur ad probandam mortem alterius conjugi.
6. Quando uti liceat matrimonio ſecundo, ſi dubitetur de morte primi conjugi?

DE fide Chriſtiana credimus damnatam eſſe polygamiam, nec uni viro licere habere ſimul & ſemel plures uxores, vel uni mulieri plures viros, ut deſinit Tridentin. *ſeſſ. 24. de Matrim. can. 2.* & conſtat ex Evangelio *Matth. 19.* ubi Chriſtus dicit adulterium committi, ſi quis unâ uxore dimiſſâ, aliam ducit, & revocat matrimonium ad primam institutionem, ubi Deus unum virum & unam ſœminam creavit: adverſatur enim polygamia ſini ſaltem ſecundario matrimonio: quia impeditur cohabitatio matrimonialis pacifica: & ſi maritus erga unam uxorem magis affectus eſſet, quàm erga alteram, periclitaretur alterius caſtitas, & ita matrimonium reſpectu hujus uxoris minùs à marito dilectæ non eſſet remedium, ſed potius periculum peccati; unde cum hoc impedimentum ligaminis Juris Divini & naturalis ſit, nullâ conſuetudine, vel diſpenſatione humanâ tolli poteſt.

Quòd verò in Veteri Teſtamento Patriarchis & Judæis licuerit ſimul & ſemel habere plures uxores, dicendum eſt, Deum matrimonio & naturæ auctorem, in lege, quam ipſe poſuit, ad gentis ſuæ electæ multiplicationem diſpenſaviſſe, eamque diſpenſationem poſtea à generis humani Reparatore

revocatam eſſe, argumento *c. Gaudemus. 4. de Divort.*

Id autem nunquam licuit, ut una mulier ſimul & ſemel haberet plures viros, quales cohabitatio impeditet etiam ſine matrimonium matrimonii, cum ex ſententia dicorum rarò, aut nunquam inde legeret proliſ generatio; & deinde omnia pro patre & filio lata confundere, quò incertus pater eſſet.

Porro ut hodiè liceat inter Chriſtianos ſecundas nuptias tranſire, debet primum matrimonium quoad vinculum fuiffe diſſolutum, & ſiquidem fuerit matrimonium, non per diſpenſationem Pontificis, ſed per gremium in religionem; ſi autem conſtitutum, per mortem alterius conjugi.

Quòd ſi quis de factò contraxerit matrimonium vivente primâ uxore, diſſolutum erit, an mulier ſciverit, virum legittimam habere uxorem, vel an ignoraverit, ſcivit ab initio, vel ex poſtſcripto, ſi poſtea paſſa eſt ſe cognosce ab eo (ſecus, ſi nunquam fuiſſet) tunc etiam poſt mortem primæ propter adulterium & ſidem conſtitutum eſt impedimentum dirimens inter ſpſum ignoraverit ſecunda uxor vitam prioris tempore ante mortem ejus, tunc ut poſt ſtate quidem ſecundæ uxoris decepta diſſolvi ſeparari à viro putativo, eò quòd matrimonium mortuâ primâ uxore non conſideretur, cum conſenſus in matrimonio propter impedimentum fuerit illegittimus, vir tamen, ſi in alâ fide egit, ratione poſtmiſſionis & deceptionis compelli potest contrahendum de novo cum deceptâ, quibus omnibus videatur text. & *ſeſſ. 24. c. 1. c. conveniens. c. 4. ſin. 7. De Divort. duxit &c.*

Quæres, Si alter conjux dicatur mortuus in remotis locis, quales probationes ad monſtrandam mortem ejus requirantur?

licet de jure civili uxoris dubitantibus de morte mariti concedatur licentia ad alias nuptias transeundi, si maritus ultra spatium 7. annorum abfuerit, ut aperte constat. *ex L. uxores. 9. ff. de Divort.* Aliud tamen de Jure Canon. constitutum est, ut scilicet post quanticumque temporis absentiam non aliter permittatur conjux præsens ad secundas nuptias transire, quam si certum nuntium de morte absentis acceperit, text. *in presentia. 19. de Sponsal.* neque nomine *certi nuntii* intelligendus est unus testis, aut fama de morte conjugis, ut quidam volunt apud Barb. *in eod. cap. 19. n. 3.* sed illud verbum *nuntium* accipiendum est in *extremo* genere, ut significet certam probationem & denuntiationem, cui in iudicio testes adhiberi possit: cum enim per transitum ad secundas nuptias possit conjugi absentis & forsitan adhuc viventi grave præjudicium fieri, non est æquum, ut hic transitus concedatur, nisi plena probatio de morte proferatur: interim tamen, quia ex parte præsens potest esse periculum incontinentiæ, aliæque justæ causæ, ex quibus ad secundas nuptias urgeatur, & alias noti juris est, quod ob difficultatem probationes imperfectæ admittantur, per text. & DD. *in L. non omnes. 5. §. à barbaris. 16. ff. de Re milit. ar.* ideo etiam moralis certitudo de morte conjugis absentis sufficit, cui nimirum arbitrio iudicis & prudentis viri rationabiliter credi possit, quamvis absolute infallibilis non sit: unde sufficit, si cum uno teste fama, aliæve circumstantiæ concurrant, ut quia absentia est diuturna, & absens fuit senio vel morbis confectus, in periculo belli, latronum, naufragii, vel pestis constitutus, post diligentem & longam inquisitionem nullibi repertus. Ad majorem tamen cautelam usus iudiciorum obtinuit, ut quando rationale dubium subest de morte pri-

oris conjugis, licentia transeundi ad secundas nuptias à iudice Ecclesiastico petatur, qui, si probationes minus perfectæ sint, solet juramentum conjugi, quod vitam alterius conjugis nec sciat, nec credat, deferre: quod si de facto ante certum nuntium secundum matrimonium contractum sit, ejus valor erit in suspensio, usque dum de rei veritate appareat.

Circa usum autem talis matrimonii generalis quaestio movetur à DD. an & quando sit licitus, si dubitetur de valore matrimonii? *Res.* tres casus esse distinguendos. I. Si utrique conjugi saltem probabiliter constet de impedimento, aut uterque rationabiliter dubitet, usus matrimonii ex neutra parte licitus erit. II. si unus sciat impedimentum, aut rationabiliter dubitet, sciens nec exigere nec reddere; qui verò dubitat, is ex sua parte debitum quidem exigere non potest, alteri tamen parti in bona fide existenti, & nihil dubitanti, si petat, reddere tenebitur, quæ de re alibi plura dicuntur. III. Si nec adsit scientia impedimenti, nec rationabile dubium, sed tantum scrupulus & levis anxietas, ad consilium Episcopi, Parochi vel Confessarii deponenda erit, & licitus utrinque sequetur matrimonii usus, sicut hac de re sunt textus valde notabiles *in c. litteras. 13. de Restit. spol. c. 2. de Secund. nupt. & c. inquisitioni. de Sentent. excommun.*

TITULUS V.

De Conditionibus appositis in desponsatione, vel aliis contractibus.

SUMMARIÆ.

1. *Conditio, Modus, Demonstratio, causa.*
2. *Quid sit Conditio?*
3. *Quid Modus?*
4. *Differentia Modi & conditionis.*

299 99 3

5. *Quid*